

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 74/08-44

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. mája 2008 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval prijatú sťažnosť A. K., K., zastúpeného advokátom JUDr. P. D., Ž., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 825/1993 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo A. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 825/1993 porušené bolo.

2. A. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 120 000 Sk (slovom stodvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Žilina p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. A. K. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 9 663 Sk (slovom deväťtisícšesťstošesťdesiattri slovenských korún), ktorú je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. P. D., Ž., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 21. februára 2008 č. k. II. ÚS 74/08-24 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť A. K., K., (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 825/1993.

Zo sťažnosti, z jej príloh a z obsahu na vec sa vzťahujúceho spisu okresného súdu sp. zn. 20 C 825/1993 vyplýva, že sťažovateľ sa návrhom podaným okresnému súdu 14. septembra 1993 domáhal proti odporcovi L. J., K. (ďalej len „odporca“), náhrady škody za ublíženie na zdraví s príslušenstvom. Podľa slov sťažovateľa došlo v priebehu konania k zbytočným prietahom zavineným okresným súdom, a to konkrétne jeho nečinnosťou, prípadne jeho neefektívnou činnosťou. Sťažovateľ je toho názoru, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza: „(...) súdne konanie trvá cca 14 rokov bez toho, aby bola vec právoplatne skončená.

Sťažovateľ tvrdí, že k prietahom v konaní dochádza hlavne zavinením súdu. Aj keby pripustil, že k prietahom dochádza z dôvodu zložitosti sporu, nemožno tým ospravedlniť častú pasivitu, resp. neproduktívne konanie súdu. (...)“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo A. K. (...) na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. (38 – pozn.) ods. 2 Listiny základných práv a slobôd Okresným súdom v Žiline postupom v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 825/1993 bolo porušené.

2. Okresnému súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 825/1993 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietahov.

3. A. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000,- Sk, ktoré je Okresný súd v Žiline povinným vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd v Žiline je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 13 556,- Sk na účet právneho zástupcu JUDr. P. D. (...).“

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho podpredseda listom sp. zn. 1 Spr S/86/08 z 28. marca 2008 (v spojení s vyjadrením zákonného sudcu z 26. marca 2008) a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 24. apríla 2008.

2.1 Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem prehľadu procesných úkonov vykonaných vo veci uviedol:

„(...) dĺžka súdneho konania v tomto prípade bola okrem iného spôsobená tiež okolnosťami na strane navrhovateľa. Návrh na začatie konania bol podaný bez odôvodnenia. V priebehu súdneho konania dochádzalo k problémom s ustanovením znalca, čo spôsobilo najväčšie prietahy v konaní. Napriek právnomu zastupovaniu navrhovateľ kvalifikovane svoj návrh neodôvodnil. Okrem toho treba poukázať na to, že sa jedná o mimoriadne náročnú skutkovú podstatu veci a tiež z toho sa odvíjajúca právnu zložitost'. Rozhodnutie predovšetkým záviselo od znaleckého posúdenia a úvahy súdu, pričom bolo potrebné ustáliť skutočnosť, či v dôsledku protiprávneho konania došlo u sťažovateľa k

prechodnému alebo trvalému poškodeniu sluchu. Dĺžka konania bola v tomto prípade spôsobená aj objektívnymi okolnosťami, a síce akútnym nedostatkom znaleckých ústavov, ktoré by vo veci mohli podať kvalifikovaný posudok. Preto značná časť súdneho konania predstavovala obdobie, kedy sa súd snažil zabezpečiť znalecký ústav, ktorý by vo veci posudok podal. (...)

Okresný súd Žilina súhlasí s prerokovaním veci bez konania ústneho pojednávania.“

Zákonný sudca vo svojom stanovisku z 26. marca 2008 okrem uviedol:

„Príčiny na strane navrhovateľa:

- Návrh bol podaný bez akéhokoľvek odôvodnenia.*
- Návrh bol podaný bez posudku o bodovom hodnotení sťaženia spoločenského uplatnenia - nebolo zrejmé, či a v akom rozsahu došlo k vzniku škody v tomto smere.*
- Návrh bol podaný fakticky predčasne, pretože navrhovateľ sám konštatuje, že sa ešte lieči a aj z neskoršieho dokazovania vyplýva, že stav nebol ešte v čase podania návrhu ustálený a neskôr dokonca došlo k jeho zlepšeniu.*
- Nedôvera a neakceptovanie zo strany navrhovateľa a nedôvera voči akýmkoľvek znalcom a ich záverom - z toho dôvodu dochádzalo k problémom k ustanoveniu znalca, čo fakticky spôsobilo najpodstatnejšie prieťahy v konaní. Navrhovateľ totiž mal určitú predstavu o odškodnení a ak to lekári nepotvrádzovali, tak im nedôveroval - ukázalo sa však, že od začiatku bezdôvodne, len kvôli ich odborným záverom, nie procesným dôvodom alebo dôvodom na námietky. Bezdôvodné odvolanie proti uzneseniu o znalečnom z 21. 9. 2006, v ktorom sa navrhovateľ domáhal napriek právnemu zastúpeniu rozhodnutia o náhrade trov pred rozhodnutím vo veci samej a jednak sa domáhal zohľadnenia toho, čo v uznesení zohľadnené bolo (záloha 3.000,- Sk).*
- Napriek podaniu návrhu bez odôvodnenia navrhovateľ ani v ďalšom konaní napriek právnemu zastúpeniu kvalifikovane neodôvodňoval svoj návrh s výnimkou subjektívnych pocitov a opakovania toho, čo znalci opakovane vyvracali - zdravotné problémy súvisiace aj s vekom aj s inými potiažami nesúvisiacimi s úrazom.*

Príčiny skutkovej a právnej náročnosti:

- Z trestného spisu vyplýva, že odporca bol odsúdený okrem iného za prechodnú poruchu sluchu - z čoho vyplýva, že v trestnom konaní vôbec nebola posudzovaná otázka trvalého poškodenia sluchu - od toho sa odvíjal aj výsledok trestného konania.

- V občiansko-právnom konaní bolo preto potrebné skutkovo spätne posudzovať aj to, či a v akom rozsahu boli neskoršie zdravotné problémy navrhovateľa spôsobené úrazom a inými činiteľmi (vek, iné zdravotné problémy). Z toho vyplýva mimoriadne náročná skutková podstata veci a z toho sa odvíjajúca právna zložitosť veci, keď rozhodnutie záviselo viac ako inokedy od znaleckého posúdenia a úvahy súdu. Nič na tom nemení relatívne nízka uplatňovaná suma.

Iné príčiny:

- Súd mal najviac problémov s ustanovením znalcov, okrem dôvodov, ktoré spočívali v námietkach navrhovateľa aj v tom, že sa nepodarilo vzhľadom na veľkú nedôveru navrhovateľa zabezpečiť kontrolné znalecké dokazovanie znaleckým ústavom. Buď žiadne v danej oblasti neexistovali alebo zapísané ústavy nemali záujem na znaleckej činnosti a radšej nesplnili podmienky a dali sa vyškrtnúť zo zoznamu, než znaleckú činnosť vykonávať.

Záver:

- Navrhovateľ poukazuje na dve obdobia, kedy vo veci sa podľa neho nekonalo. Z prehľadu úkonov a zo spisu je zrejmé, že ohraničenie tohto obdobia nie je presné. Celý problém vo veci spočíval v podstatnej veci - minimálne množstvo znalcov na Slovensku v príslušnom odbore, takmer žiadny znalecký ústav a ten z 1 - 2, ktorý bol evidovaný, sa dal v priebehu konania zo zoznamu vyčiarknuť. V priebehu konania napokon nezostal žiaden znalecký ústav v zozname ústavov. Justičná čakateľka, ktorá vykonávala v rokoch 2000 - 2005 procesné úkony vo veci, vyvinula maximálne úsilie na to, aby zistila, kto by mohol vypracovať znalecký posudok. Na škodu veci je, že nie všetky telefonické hovory a emailová komunikácia sú zachytené v spise. Išlo o desiatky komunikácii so zistením kontaktov, dovolaním sa príslušným osobám a zisťovaním okolností, problémov.

V súčasnosti je už situácia ľahšia, na internetovskej stránke MS SR sú špičkové informácie.

Navrhovateľ podal účelovo sťažnosť predsedovi súdu, aby mohol podať sťažnosť na ÚS SR. Bolo evidentné, že súd v čase podávania sťažností konal a robil všetko pre skončenie veci. Preto sťažnosť prinajmenšom v časti, aby ÚS konštatoval súčasnú nečinnosť

súdu a aby zaviazal súd konať, nemôže byť úspešná. Napokon súd medzičasom v zmysle týchto meritórnych úkonov už vec aj prejednal a rozhodol, je potrebné už len rozhodnutie odvolacieho súdu. Sú splnené predpoklady na to, aby odvolací súd rozhodol s konečnou platnosťou - aj pri inom názore na výšku odškodnenia.

Prinajmenšom by nemali byť priznané navrhovateľovi trovy právneho zastúpenia vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti súvisiace s postupom navrhovateľa v konaní pred všeobecným aj Ústavným súdom.

Uplatnené finančné zadost'učinenie nie je odôvodnené, špecifikované, nevychádza ani z doterajšej judikatúry ÚS SR. (...)“

2.2 Právny zástupca sťažovateľa vo svojom stanovisku z 24. apríla 2008 k vyjadreniu okresného súdu okrem iného uviedol:

„(...) súhlasím s tým, aby sa vo veci upustilo od ústneho pojednávania.

Pokiaľ ide o vyjadrenie k vyjadreniu súdu k sťažnosti navrhovateľa, mám za to, že v rámci konania došlo k prieťahom zo strany pojednávajúceho súdu, čo je zrejmé z priebehu konania, ktoré je zdokumentované v predmetnom spise a preto nemám čo by som k veci dodal a trvám na podanej sťažnosti.“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. v čl. 38 ods. 2 listiny), ktorej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – inak ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 100/03).

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 20 C 825/1993:

- 14. september 1993 – sťažovateľ podal okresnému súdu návrh na náhradu škody z ublíženia na zdraví s príslušenstvom proti odporcovi,*
- 20. september 1993 – okresný súd doručoval návrh odporcovi na vyjadrenie a žiadal o pripojenie spisu tamojšieho súdu sp. zn. 2 T 839/92,*
- 4. október 1993 – odporca sa vyjadril k podanému návrhu sťažovateľa,*
- 18. október 1993 – okresný súd nariadil pojednávanie na 3. november 1993 a zároveň zaslal vyjadrenie odporcu k návrhu sťažovateľovi,*
- 3. november 1993 – po vyjadreniach účastníkov konania okresný súd pojednávanie odročil na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania,*
- 11. február 1994 – okresný súd uznesením nariadil znalecké dokazovanie, vykonaním ktorého poveril MUDr. P. M. a MUDr. F. H.,*
- 2. marec 1994 – sťažovateľ vzniesol námietky voči ustanoveným súdnym znalcom,*
- 22. marec 1994 – okresný súd uznesením vyhovel námietke sťažovateľa k osobám ustanovených súdnymi znalcami, ktorých z konania vylúčil, a výkonom znaleckého dokazovania poveril MUDr. D. R.,*
- 5. apríl 1994 – MUDr. D. R. oznámila okresnému súdu, že nemôže vykonať znalecké dokazovanie z dôvodu jej niekoľkomesačného pobytu v zahraničí,*
- 11. máj 1994 – MUDr. P. M. a MUDr. F. H. podali proti uzneseniu okresného súdu z 22. marca 1994, ktorým boli zo znaleckého dokazovania vylúčení, odvolanie,*
- 8. jún 1994 – okresný súd predložil spis Krajskému súdu v Banskej Bystrici na rozhodnutie o opravnom prostriedku súdnymi znalcami MUDr. P. M. a MUDr. F. H.,*
- 27. júl 1994 – spis bol vrátený Krajským súdom v Banskej Bystrici ako predčasne predložený,*
- 5. august 1994 – okresný súd po odstránení nedostatkov opätovne predložil Krajskému súdu v Banskej Bystrici spis s vyjadrením, že k doručeniu odvolania okresnému súdu došlo 11. mája 1994 osobne oboma súdnymi znalcami a že odvolanie MUDr. P. M. (uznesenie mu*

bolo doručené 10. mája 1994) bolo podané v lehote a odvolanie MUDr. F. H., s prihliadnutím na doručenie uznesenia 6. apríla 1994, bolo podané po lehote,

- 5. december 1994 – Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. k. 17 Co 2651/94-25 potvrdil uznesenie okresného súdu vo výroku, ktorým okresný súd vyhovel námietke sťažovateľa vznesenej voči osobám znalcov (MUDr. P. M. a MUDr. F. H.) a vylúčil ich z výkonu znaleckého dokazovania, ostatné výroky uznesenia okresného súdu zostali nedotknuté,

- 17. január 1995 – okresný súd doručoval uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici účastníkom konania,

- 7. apríl 1995 – okresný súd vyzval znalkyňu MUDr. D. R., aby oznámila, či trvá na podaní doručenom 5. apríla 1994, alebo či je možné vykonať znalecké dokazovanie,

- 18. apríl 1995 – MUDr. D. R. oznámila okresnému súdu, že po predložení dokumentácie a vyšetroaní sťažovateľa môže vykonať znalecké dokazovanie,

- 24. apríla 1995 – spis bol doručený súdnej znalkyni MUDr. D. R.,

- 12. jún 1995 – znalecký posudok bol vypracovaný MUDr. D. R.,

- 23. jún 1995 – okresný súd doručoval znalecký posudok účastníkom konania a vyzval ich, aby sa k nemu vyjadrili v lehote 10 dní,

- 17. júl 1995 – sťažovateľ podaním z 12. júla 1995 vyjadril nespokojnosť s vypracovaným znaleckým posudkom, žiadal o vykonanie znaleckého dokazovania ORL klinikou v B. a ORL klinikou v M.,

- 9. august 1995 – odporca sa vyjadril k znaleckému posudku, so závermi ktorého nesúhlasil a žiadal jeho doplnenie, v prípade, že by k doplneniu znaleckého posudku nedošlo, žiadal o vypracovanie kontrolného posudku,

- 13. september 1995 – okresný súd zaslal námietky účastníkov konania k znaleckému posudku súdnej znalkyni MUDr. D. R., aby k nim zaujala svoje stanovisko,

- 26. október 1995 – súdna znalkyňa MUDr. D. R. zaujala stanovisko k námietkam účastníkov konania, v ktorom uviedla, že na pôvodnom znaleckom posudku trvá,

- 17. november 1995 – okresný súd doručoval stanovisko súdnej znalkyne účastníkom konania,

- 12. február 1996 – sťažovateľ sa vyjadril k stanovisku súdnej znalkyne a navrhol preskúmať ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia ešte iným súdnym znalcom,

- 15. apríl 1996 – okresný súd nariadil pojednávanie na 9. máj 1996,
- 9. máj 1996 – po vyjadreniach účastníkov konania a výsluchu súdnej znalkyne MUDr. D. R. bolo pojednávanie odročené na 20. máj 1996,
- 20. máj 1996 – sťažovateľ predložil okresnému súdu zdravotnú dokumentáciu,
- 6. jún 1996 – okresný súd vyzval odporcu na oznámenie adresy inštitúcie, ktorá má potvrdiť, že sťažovateľ utrpel zranenie počas vojny,
- 18. júl 1996 – okresný súd vyzval odporcu na oznámenie adresy inštitúcie,
- 2. júl 1998 – okresnému súdu bolo doručené podanie sťažovateľa, v ktorom navrhol dať preskúmať ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia Fakultnou nemocnicou ORL klinikou B. a nemocnicou ORL klinikou v M.,
- 16. júl 1998 – okresný súd uznesením nariadil vo veci kontrolné znalecké dokazovanie znalcom z odboru zdravotníctva – otorinolaryngológie, ktorým poveril súdneho znalca MUDr. J. B.,
- 24. júl 1998 – okresnému súdu bola vrátená poštová zásielka s uznesením o pribratí znalca do konania adresovaná súdnemu znalcovi MUDr. J. B. s poznámkou pošty „na uvedenej adrese neznámy“,
- 23. august 1999 – okresný súd požiadal Krajský súd v Bratislave a Krajský súd v Košiciach o oznámenie adresy súdneho znalca z odboru zdravotníctva – otorinolaryngológie pôsobiaceho v ich kraji,
- 2. september 1999 – Krajský súd v Bratislave podaním z 27. augusta 1999 oznámil okresnému súdu meno a adresu znalkyne MUDr. I. Š., M.,
- 9. september 1999 – Krajský súd v Košiciach podaním zo 6. septembra 1999 oznámil mená a adresy súdnych znalcov z požadovaného odboru, medzi inými aj MUDr. J. B., K., NsP M., ORL odd.,
- 30. september 1999 – okresný súd opäť doručoval uznesenie súdnemu znalcovi MUDr. J. B. (adresované na NsP M.),
- 8. október 1999 – okresnému súdu bola vrátená zásielka adresovaná MUDr. J. B. s poznámkou pošty „V M. neznámy (Už tu nepracuje)“,
- 27. august 2003 – okresný súd uznesením č. k. 20 C 825/93-84, ktoré nadobudlo právoplatnosť 3. septembra 2003, ustanovil na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku znalecký ústav – M. fakultná nemocnica, M.,

- 29. október 2003 – okresný súd vyzval sťažovateľa a odporcu na zloženie zálohy na znalecké dokazovanie každý vo výške 3 000 Sk,
- 17. december 2003 – okresný súd uznesením uložil sťažovateľovi a odporcovi zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania v sume každý po 3 000 Sk,
- 5. január 2004 – odporca podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu zo 17. decembra 2003,
- 7. január 2004 – sťažovateľ zložil preddavok na trovy znaleckého dokazovania,
- 15. január 2004 – MUDr. K. O. (NsP Ž.) podaním z 12. januára 2004 oznámil okresnému súdu, že z dôvodu pracovnej zaťaženia nemôže vypracovať znalecký posudok,
- 27. január 2004 – spis bol predložený Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o opravnom prostriedku odporcom,
- 30. január 2004 – Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 8 Co 33/04 zrušil uznesenie okresného súdu vo výroku o povinnosti odporcu zložiť preddavok na trovy spojené so znaleckým dokazovaním a v tejto časti vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie,
- 4. marec 2004 – okresnému súdu bolo doručené uznesenie Krajského súdu v Žiline,
- 5. marec 2004 – okresný súd doručoval uznesenie Krajského súdu v Žiline odporcovi,
- 2. apríl 2004 – M. fakultná nemocnica podaním z 26. marca 2004 požiadala okresný súd o predĺženie lehoty na vypracovanie znaleckého posudku na 4 mesiace od doručenia spisového materiálu a zdravotnej dokumentácie,
- 24. január 2005 – M. fakultná nemocnica oznámila okresnému súdu ukončenie výkonu ústavnej znaleckej činnosti a požiadala o zrušenie uznesenia o ich pribratí,
- 22. február 2005 – okresný súd uznesením, ktoré nadobudlo právoplatnosť 10. marca 2005, vyzval sťažovateľa na opravu a doplnenie zmeny návrhu na začatie konania zo 16. januára 2004,
- 17. marec 2005 – sťažovateľ upresnil petit návrhu,
- 28. jún 2005 – v spise sa nachádza úradný záznam: „Dňa 28. 6. 2005 bolo telefonickým dopytom na MS SR v Bratislave zistené, že aktuálne prebieha konanie o vyčiarknutie M. fakultnej nemocnice zo zoznamu znalcov (...).“,
- 28. jún 2005 – okresný súd uznesením ustanovil na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku znaleckú organizáciu - Lekárska fakulta Univerzity Komenského, B. (ďalej len „lekárska fakulta“),

- 17. august 2005 – lekárska fakulta podaním z 12. augusta 2005 oznámila, že nemôže vypracovať kontrolný znalecký posudok, lebo nemá uzavreté poistenie na účely náhrady škody zo znaleckej činnosti, pretože nemá právnu subjektivitu,
- 4. apríl 2006 – v spise sa nachádza pokyn kancelárii: „Zisti možnosti vypracovania znaleckého posudku /ORL/ vo veci navrhovateľa A. K. - 1/ znaleckými ústavmi, 2/ jednotlivými znalcami v odbore ORL.“,
- 10. apríl 2006 – v spise sa nachádza záznam: „(...) Z fyzických osôb sú ochotní vypracovať znalecký posudok: MUDr. N. L., CSc., MUDr. M. O., MUDr. I. Š., CSc., (...).“,
- 12. apríl 2006 – okresný súd zaslal odporcovi tlačivo na potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch ako podklad na rozhodnutie o oslobodení od súdneho poplatku na trovy znaleckého dokazovania,
- 25. apríl 2006 – odporca predložil potvrdenie o osobných, majetkových a zárobkových pomeroch,
- 8. jún 2006 – okresný súd uznesením ustanovil na vypracovanie kontrolného znaleckého posudku znalca MUDr. M. O., ORL, R.,
- 29. jún 2006 – súdny znalec MUDr. M. O. oznámil okresnému súdu, že na vypracovania znaleckého posudku je potrebná zdravotná dokumentácia sťažovateľa a jeho vyšetrenie,
- 13. júl 2006 – okresný súd zaslal spis súdnemu znalcovi MUDr. M. O. na potreby znaleckého dokazovania,
- 11. september 2006 – súdny znalec MUDr. M. O. predložil znalecký posudok vypracovaný 10. septembra 2006,
- 13. september 2006 – okresný súd doručoval účastníkom konania znalecký posudok,
- 21. september 2006 – sťažovateľ sa vyjadril k znaleckému posudku, v ktorom nesúhlasil s tým, že mu bola znalcom priznaná stredne ťažká, a nie ťažká nedoslýchavosť, zároveň podal odvolanie proti uzneseniu z 12. septembra 2006, ktorým okresný súd priznal súdnemu znalcovi znalečné, sťažovateľ predložil aj splnomocnenie JUDr. P. D. na zastupovanie v danej veci vedenej okresným súdom,
- 25. september 2006 – súdny znalec MUDr. M. O. predložil okresnému súdu dodatok k znaleckému posudku,
- 29. september 2006 – odporca podaním z 27. septembra 2006 požiadal o predĺženie lehoty na vyjadrenie sa k znaleckému posudku do 30. októbra 2006,

- 16. november 2006 – spis bol predložený Krajskému súdu v Žiline na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľa proti uzneseniu, ktorým okresný súd priznal znalečné súdnemu znalcovi,
- 2. január 2007 – Krajský súd v Žiline zaslal odvolanie sťažovateľa odporcovi na vyjadrenie,
- 27. február 2007 – Krajský súd v Žiline vrátil spis okresnému súdu bez rozhodnutia o odvolaní, pretože napadnuté uznesenie okresného súdu bolo vydané vyšším súdnym úradníkom, o odvolaní mal rozhodovať sudca,
- 7. marec 2007 – okresný súd predložil spis Krajskému súdu v Žiline s vyjadrením, že sudca nemieni vyhovieť odvolaniu podanému sťažovateľom,
- 30. marec 2007 – Krajský súd v Žiline uznesením sp. zn. 6 Co 79/2007, ktoré nadobudlo právoplatnosť 24. mája 2007, potvrdil uznesenie okresného súdu a nepriznal účastníkom konania náhradu trov odvolacieho konania,
- 15. máj 2007 – okresnému súdu bolo doručené uznesenie Krajského súdu v Žiline,
- 20. jún 2007 – okresný súd nariadil pojednávanie na 25. september 2007,
- 20. jún 2007 – okresný súd uznesením pripustil zmenu návrhu (sťažovateľ upresnil návrh na začatie konania podaním zo 17. marca 2005),
- 20. jún 2007 – okresný súd uznesením uložil sťažovateľovi povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania,
- 17. august 2007 – sťažovateľ podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 20. júna 2007, ktorým ho zaviazal zaplatiť trovy znaleckého dokazovania,
- 5. september 2007 – okresný súd uznesením nepriznal odporcovi oslobodenie od platenia súdnych poplatkov,
- 24. september 2007 – odporca udelil plnú moc JUDr. P. K. na jeho zastupovanie,
- 25. september 2007 – na pojednávanie sa nedostavil odporca, okresný súd po vyjadreniach právneho zástupcu sťažovateľa, sťažovateľa a právneho zástupcu odporcu odročil pojednávanie na 13. december 2007 („za účelom vyžiadania si stanoviska od znalca, prípadne za účelom jeho vypočutia na pojednávaní, za účelom uloženia poriadkovej pokuty odporcovi a procesnom rozhodnutí o zálohách a podobne“),
- 31. október 2007 – okresný súd zaslal súdnemu znalcovi MUDr. M. O. výzvu na vyjadrenie k námietkam vzneseným účastníkmi konania,

- 23. november 2007 – súdny znalec MUDr. M. O. sa vyjadril k námietkam účastníkov konania,
- 30. november 2007 – právnym zástupcom bolo doručené vyjadrenie súdneho znalca,
- 5. december 2007 – súdny znalec MUDr. M. O. ospravedlnil svoju neúčast' na pojednávaní 13. decembra 2007 z dôvodu pracovnej zaneprázdnenosti,
- 13. december 2007 – na pojednávanie sa nedostavil odporca, okresný súd po vyjadreniach právnych zástupcov účastníkov konania a sťažovateľa vyhlásil rozsudok, ktorým zaviazal odporcu zaplatiť sťažovateľovi sumu 12 000 Sk z titulu náhrady škody do troch dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia, vo zvyšnej časti návrh sťažovateľa zamietol,
- 21. december 2007 – odporca prostredníctvom právneho zástupcu podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu z 13. decembra 2007,
- 7. január 2008 – sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu,
- 7. január 2008 – sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu podal návrh na vydanie doplňujúceho rozsudku a sám vo svojom mene podal odvolanie proti rozsudku okresného súdu,
- 15. január 2008 – sťažovateľ doplnil odvolanie proti rozsudku okresného súdu,
- 5. marec 2008 – okresný súd nariadil pojednávanie na 25. marec 2008,
- 25. marec 2008 – okresný súd pojednával v neprítomnosti účastníkov a vyhlásil doplniaci rozsudok vzťahujúci sa na trovy konania a priznanie znalečného,
- 27. marec 2008 – okresný súd vyzval účastníkov konania, aby sa vyjadrili k odvolaniu protistrany a k tomu, či súhlasia, aby odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Pretože obsah základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručený v čl. 38 ods. 2 listiny je totožný so základným právom zaručeným v čl. 48 ods. 2 ústavy, porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy znamená súčasne aj porušenie tohto základného práva zaručeného v čl. 38 ods. 2 listiny.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 825/1993 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

1. Predmetom sťažnosti sťažovateľa je namietaný postup okresného súdu v konaní o náhradu škody z ublíženia na zdraví s príslušenstvom, v ktorom podľa sťažovateľa dochádza k porušovaniu jeho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny. Z právneho hľadiska vec nie je zložitá, ide o štandardnú a stabilnú súčasť rozhodovacej činnosti prvostupňových súdov, a preto ju nemožno považovať z právneho hľadiska za zložitú. Na skutkovú zložitosť tejto veci má vplyv najmä skutočnosť, že na preukázanie skutkového stavu veci i opodstatnenosti nárokov sťažovateľa, ktoré si v rámci podanej žaloby uplatnil, bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie. Napriek vzniku okresným súdom viac-menej nezavinených ťažkostí v súvislosti s ustanovovaním jednotlivých súdnych znalcov, resp. znaleckých ústavov tak, ako vyplývajú z uvedeného prehľadu úkonov, nemožno skutkovou zložitou veci ospravedlniť obdobia nečinnosti okresného súdu, jeho nesústredenú činnosť ani celkovú dĺžku trvania preskúmaného konania.

Ústavný súd zároveň konštatuje, že predmetom napadnutého občianskoprávného konania je náhrada škody z ublíženia na zdraví, t. j. vec, ktorej povaha si vyžaduje osobitnú starostlivosť všeobecného súdu o naplnenie účelu súdneho konania, čo okrem iného znamená, že všeobecný súd má povinnosť organizovať svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie (mutatis mutandis I. ÚS 19/00, I. ÚS 142/03, I. ÚS 145/03).

2. *Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Po preskúmaní súdneho spisu ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ opakovane využíval svoje procesné práva priznané mu príslušným procesným predpisom (Občiansky súdny poriadok), keď 2. marca 1994 namietal zaujatosť ustanovených súdnych znalcov, 17. júla 1995 (podobne aj 12. februára 1996 a 2. júla 1998) po oboznámení sa so znaleckým posudkom (MUDr. D. R.) žiadal o vykonanie znaleckého dokazovania ORL klinikou v B. a v M., 20. mája 1996 opätovne trval na kontrolnom znaleckom dokazovaní, 21. septembra 2006 podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 12. septembra 2006, ktorým bolo súdnemu znalcovi priznané znalečné. Rovnako podal odvolanie proti uzneseniu okresného súdu z 20. júna 2007, ktorým bol zaviazaný zaplatiť trovy znaleckého dokazovania. Napokon sa sťažovateľ 7. januára 2008 odvolal proti rozsudku okresného súdu z 13. decembra 2007. V tejto súvislosti ústavný súd poznamenáva, že bolo povinnosťou okresného súdu, aby sa týmito návrhmi sťažovateľa zaoberal a náležite sa s nimi vysporiadal, čo sa v konečnom dôsledku odrazilo aj na celkovej dĺžke trvania konania.*

Ústavný súd však zároveň poukazuje na svoju judikatúru, v rámci ktorej už vyslovil, že za neodstránenie stavu právnej neistoty v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníka konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takom prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (II. ÚS 52/99, III. ÚS 255/05).

Pôvodný návrh sťažovateľ upravoval 16. a 21. januára 2004. Napokon ho po výzve okresného súdu upresnil až 17. marca 2005. Treba však konštatovať, že od tejto okolnosti nebola dĺžka trvania konania závislá.

3. *Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a v tejto súvislosti konštatuje, že na okresnom súde trvalo označené konanie viac ako 14 rokov, pritom okresný súd bol nečinný, teda nevykonával žiadnu relevantnú procesnú činnosť smerujúcu k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa v obdobiach:*

- od 18. júla 1996 (výzva odporcovi na oznámenie relevantných skutočností) do 16. júla 1998 (nariadenie kontrolného znaleckého dokazovania), t. j. takmer 24 mesiacov,
- od 24. júla 1998 (neúspešné doručenie uznesenia súdnemu znalcovi) do 23. augusta 1999 (požiadanie krajských súdov o oznámenie mien a adries príslušných súdnych znalcov), t. j. takmer 13 mesiacov,
- od 8. októbra 1999 (neúspešné doručenie uznesenia súdnemu znalcovi) do 27. augusta 2003 (ustanovenie iného súdneho znalca), t. j. viac ako 3 roky a 10 mesiacov,
- od 5. marca 2004 (doručovanie uznesenia Krajského súdu v Žiline z 30. januára 2004 účastníkom konania) do 22. februára 2005 (výzva sťažovateľovi na opravu a doplnenie zmeny návrhu), t. j. viac ako 11 mesiacov,
- od 17. augusta 2005 (oznámenie lekárskej fakulty o nemožnosti vypracovania znaleckého posudku) do 4. apríla 2006 (zisťovanie možnosti vypracovania znaleckého posudku jednotlivými súdnymi znalcami), t. j. viac ako 7 mesiacov.

Celková doba nečinnosti okresného súdu tak predstavuje viac ako 8 rokov a 5 mesiacov.

V postupe okresného súdu ústavný súd zistil aj nesústreďenosť, keď 8. júna 1994 okresný súd predložil spis Krajskému súdu v Banskej Bystrici na rozhodnutie o opravnom prostriedku súdnych znalcov, ktorí boli vylúčení z vykonania znaleckého dokazovania, avšak spis bol odvolacím súdom 27. júla 1994 vrátený okresnému súdu ako predčasne predložený. Obdobne okresný súd postupoval 16. novembra 2006, keď predložil spis druhostupňovému súdu na konanie a rozhodnutie o opravnom prostriedku proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka bez toho, aby o tomto prv rozhodol zákonný sudca okresného súdu (spis vrátený 27. februára 2007).

V súvislosti s obranným tvrdením okresného súdu, že „Dĺžka konania bola v tomto prípade spôsobená aj objektívnymi okolnosťami, a síce akútnym nedostatkom znaleckých ústavov, ktoré by vo veci mohli podať kvalifikovaný posudok“, ústavný poznamenáva, že v konaní bolo celkovo vydaných šesť rozhodnutí, ktorými boli do konania ustanovení súdni znalci, prípadne znalecké ústavy na vykonanie znaleckého dokazovania, pritom štyri z týchto uznesení boli zmenené z dôvodu, že znalecké ústavy nemohli vykonať znalecké

dokazovanie, resp. súdni znalci boli z konania vylúčení, alebo v jednom prípade sa nepodarilo súdnemu znalcovi doručiť rozhodnutie o jeho ustanovení. Okresný súd však po zisteniach, že k vypracovaniu znaleckého posudku súdnym znalom, resp. znaleckým ústavom nedôjde (už z akejkoľvek príčiny), na túto situáciu reagoval so značným časovým odstupom.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. Podľa zistenia ústavného súdu okresný súd 13. decembra 2007 vyhlásil vo veci rozsudok (ktorý doplnil 25. marca 2008) a následne sa účastníci konania odvolali. Konanie sa toho času nachádza v štádiu odvolania. Ústavný súd preto dospel k záveru, že v tomto štádiu konania nie je potrebné prikázať okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ žiadal priznať primerané finančné zadosťučinenie v sume 200 000 Sk, ktoré odôvodnil „*neúmernou dĺžkou prieťahov a psychickou ujmom, ktorá mu v dôsledku toho vzniká*“.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a v čl. 38 ods. 2 listiny nie je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi aj finančné zadosťučinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, najmä s prihliadnutím na neodôvodnenú nečinnosť okresného súdu a celkovú dĺžku trvania konania považuje za primerané priznať v sume 120 000 Sk, tak ako to je uvedené v bode 2 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu v celkovej sume 13 556 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 je 2 970 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2008 je 3 176 Sk a hodnota režijného paušálu je 191 Sk.

S poukazom na výsledok ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2007 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnému súdu) v sume 6 296 Sk vrátane režijného paušálu a za jeden úkon uskutočnený v roku 2008 (vyjadrenie z 24. apríla 2008) v sume 3 367 Sk vrátane režijného paušálu. Ústavný súd tak priznal sťažovateľovi nárok na úhradu trov konania v celkovej sume 9 663 Sk, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2008